Самапомач
Самаромач

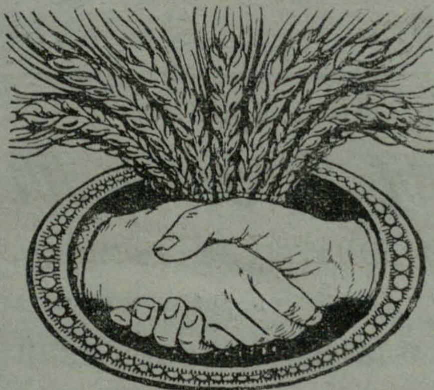
Беларуская кооперацыйна-гаспадарчая часопіс

Я.Д.

Год I.	Вільня, Лістапад 1932 г.	№ 2.

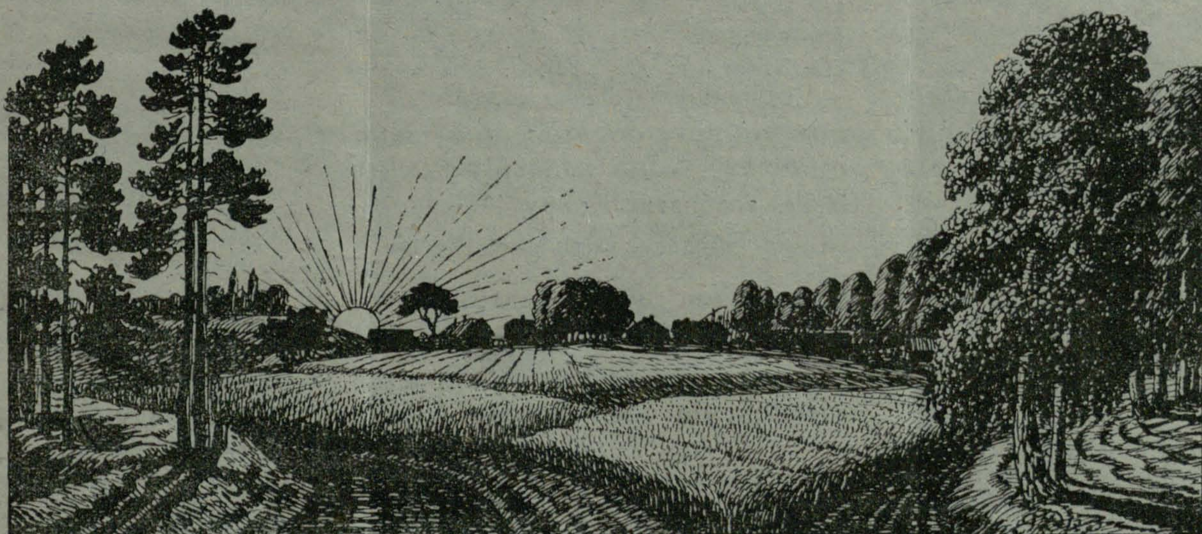
Хай злыдні над намі
скрыгочуць зубамі,
Любі сваю ніву, свой
край,
І, колькі ёсьць сілы,
да самай магілы
Ары, барануй,
засявай!..

ЯНКА КУПАЛА.

Усе вялікія падзеі народаў і ўсе цывілізацыі былі створаныя дабравольнымі стараньнямі аб'яднаных людзей... самапомаччу

Джордж РЭССЭЛЬ.
(Ірляндзец).

ЗЬМЕСТ № 2.

Коопэратыва без сваей часопісі — ўсёроўна што чалавек без языка: у кожнай коопэратыве мусіць быць свая часопісь!

BIEŁARUSKAJA ABECEDA.
Беларуская абэцэда.

A, a — А, а.	H, h — Г, г.	Ł ł, — Л, л.	Š, š — Ш, ш.
B, b — Б, б.	Ch, ch — Х, х.	M, m — М, м.	T, t — Т, т.
C, c — Ц, ц.	I, i — I, i.	N, n — Н, н.	U, u — У у.
Ć, ć — ЦЬ, ць.	J, j — Й, й.	Ń, ń — НЬ, нь.	Ŭ, ŭ — Ў, ў.
Č, č — Ч, ч.	Ja, ja — Я, я.	O, o — О, о.	V, v — В, в.
D, d, — Д, д.	Je, je — Е, е.	P, p — П, п.	Y, y — Ы, ы.
E, e — Э, э.	Ju, ju — Ю, ю.	R, r — Р, р.	Z, z — З, з.
F, f — Ф, ф.	K, k — К, к.	S, s — С, с	Ž, ž — Ж, ж.
G, g — Г, г.	L, l — ЛЬ, ль.	Ś, ś — СЬ, сь.	Ź ź — ЗЬ, зь.

SAMAPOMAČ

BIEŁARUSKAJA KOOPERATYŬNA-HASPADARČAJA ČASOPIŚ.

Adres redakcyi i administracyi: Vilnia, Połackaja vul. 4—10,

Hod I.	Vilnia, Listapad 1932 h.	Nr 2.

Druhim navarotam.

Pierš čym pastavić druhi krok u našym vydaviectvie, ahlaniemsia nazad, kab padličyć svaje nadziei, sumnivy i dasiahnieńni z kroku pieršaha.

Vychad u śviet pieršaha numaru „Samapomačy", choć i nia byŭ tojenym, staŭsia da niekatoraj miery dvustarońniaj niespadzieŭkaj. Čytačy niekatoryja dzivilisia, što mima ahulnaha kryzysu časopiś vyšla ŭ ścisła aznačanym časie. Dla vydaŭcoŭ-ža niaspadzieŭkaj stałasia zachoŭvańnie niekatorych asob, što zamiest abiacanaha navat ŭčaścia i pomačy, u najharačejšuju časinu astalisia biazdziejnymi ŭ vyhodnaj roli nahladalnika. — Mima toje adnak śćvierdzić treba vialiki napłyŭ ludzkich sił da supracoŭnictva. Syry heta ŭ bolšaści materyjał, ale „nie śviatyja ž harški lepiać"... Z druhoha ŭznoŭ boku, dzie miera niejkaj u hetym kirunku „śpiełaści"? U biełaruskich asabliva varunkach nivodzin chiba termin nia byŭ hetak nadužyty, jak „žurnalist" i „kooperatar". Tak užo złažyłasia, što pieršamu lepšamu „biezrabotnamu" najlahčej zasłanicca adnym z dvuch hetych biezbaronnych nazovaŭ i biazkarna imi afišavacca. Słovam, usio zaležyć ad dobraj voli.

Nia mienš trudnaj ad redakcyjnaj akazałasia i naša zadača administracyjnaja. Padpiščyki niekatoryja biełaruskaj presy tak byli pryzvyčajeny, kab jaknajmienš turbavalisia ab zapłačeńni padpiski. My ŭznoŭ apłatu padpiski i to *apłatu ŭ čas* stavimo jak pieršy varunak. Dziela taho rady našych padpiščykaŭ, na pačatak prynamsia, nia buduć hustymi. Ale i ŭ hetym kirunku my ŭžo dapracavalisia značnych vynikaŭ, jakija nas ućviardžajuć u raz zaniataj pazycyi niepasyłańnia nikomu hazety za darma. Doraha nam heta moža kaštavać, ale pasłabić nia možam, bo heta było-b urešcie suproć voli, suproć ducha samoj kooperacyi.

Z čym spatkałasia „Samapomač" u śviecie naahuł?

Dakładny adkaz dać na heta jšče nielha. Ahułam biełaruskaja publičnaja dumka sustreła nas spahadliva i pasvojmu — žyčliva. Adzinočnyja hałasy byli adnak, što „Samapomač" za mała „radykalnaja". Što heta „radykalnaść" maje aznačać, astajecca tajnicaj samych krytykaŭ. — My adnak „radykalnaść" „z prafesii" tut razvodzić i na dalej nia dumajem: nia ŭ słovach istota, a ŭ pracy.

Fachovaj recenzyi ŭ presie „Samapomač" jašče tak jak i nie dačakałasia. Dačakałasia zatoje „Samapomač" padhaniački z boku adnej z vilenskich biełaruskich p a l i t y č n y c h hazet. Dziŭnaja moda ci błahaja pryvyčka ludziej usio padvadzić pad kluč partyjny i z hetaha chacieć dyskontavać *sabie* palityčnyja karyści: — „my zaŭsiody kazali..." Tak i naprašvajecca adkaz „tak *my pachali...*" Ale kryvoha ŭžo musić łapata tolki vyprastuje.

Što najvažniej adnak i najbolš zdavalajučaje, heta toj cely rad listoŭ z viosak i ad pavažanych biełaruskich kooperatyŭnych dziejačoŭ, katory nas družna zaviaraje, što šlach zaniaty nami ŭ pieršym numary — pravilny i pa im my musim iści i na dalej. Dziakujem za zrazumieńnie, za padtrymku i prosim, zaklikajemo nie astanavicca na słoŭnych pažadańniach, ale pryniać čynnaje ŭčaście ŭ razvoryvańni zadzirvaniełaj biełaruskaj haspadarčaj nivy. Syraja jašče heta niva. Treba jaje na zimu ŭzarać hłybaka i na štorc, kab dać dostup tudy dla žyćciatvorčaha pavietra i haspadarskaha rozumu. —

Jdziemo, znača, pa biełarukaj kooperatyŭnaj nivie tej-ža baraznoj, ale **hłybiej, druhim navarotam.**

RED.

U čym siła kooperacyi?

Kali apošnim časam štoraz čaściej možna pačuć ćvierdžańnie, što kooperacyja maje ŭ sabie niazvyčajnuju siłu, a tam siam nazyvajuć jaje i ideałam hramadzkaha ładu, dyk vielmi na miejscy budzie dać sabie jasny adkaz na pytańnie — u čym heta siła kooperacyi znachodzicca. Ci kooperacyja varočaje niejkimi vahromnymi kapitałami? Abo moža jana maje ŭ sabie niejkuju moc cudatvorčuju, ci niešta jšče inšaje?

Voś-ža, biaručy reč paparadku, treba skazać, što kooperacyja heta ruch ludziej pieradusim biednych i navat — najbiadniejšych. I dziela taho samymi tolki hrašmi jana silnaj być nia moža.

Moža tady kooperacyja heta niejkaje cudatvorstva? I taksama nie, bo ŭsio, što tolki ŭ kooperacyi jość, dziejecca adkryta, publična; usio tut ścisła rachujecca, kantralujecca i dla nijakich nieabličalnych źjavaŭ tut miejsca niamašaka.

Što-ž tady jość u kooperacyi, što nadaje joj siłu pieratryvać navat takija załomy, u katorych valacca najsilniejšyja zdavałasia-b haspadarčyja staŭpy?

Hetaj niepieramožnaj siłaj jość ludzkaja **śviadomaść supolnych haspadarčych intaresaŭ.**

Ludzi paviazany z saboju biazlikimi prosta intaresami. Dosyć krychu adnak pryzadumacca, kab śćvierdzić, što ŭsie hetyja ludzkija intaresy, usie patreby možna lohka padzialić na hrupy (addzieły).

Adny takija patreby isnujuć byccam pa toje, kab utrymlivać čałavieka pry žyćci, inšyja — kab heta žyćcio zrabić bolš mahčymym, a pracu — bolš vydajnaj, jašče inšyja kirujucca prosta da ŭzajemapomačy i h. d.

Najbolšaj hrupaj ludzkich patrebaŭ źjaŭlajucca badaj tyja, jakija służać čałavieku da ŭtrymańnia jaho pry žyćci. Pry zdabyvańni takich patrebaŭ usich amal ludziej łučyć imknieńnie, starańnie dastavać skažam najlepšyja tavary pieršaj patreby (ježa, adzietak, abutak) pa najnižejšaj canie i pry hetym — u dobraj jakaści, nie sapsutyja, nia hniłyja i h. d.

Inšuju hrupu ludziej moža łučyć uzajemapomač pry vykonvańni jakojniebudź zarabkovaj pracy. Hetak łučacca npr. ziemlaroby dla kupli ziemlarobskich mašyn, dla vyrabu masła, hadoŭli žyviny; hetak łučacca rabotniki-prafesyjanały dla vyrabu cehły, aleju, šaŭcy, kraŭcy inš., što kožny paasobku ničoha nia moh-by zrabić, a razam — dakazvajuć vialikija rečy.

Z časam pierakanańnie ludziej ab karyści takoha łučeńnia ŭ samadapamahovyja hrupy nabiraje takoj siły, što ludzi sami, dabravolna ni zašto ŭ śviecie takich abjadnańniaŭ nia tolki nie pakidajuć, ale ŭsimi siłami tvorać novyja. Čamu? Bo navočna bačać u ich siłu, jakuju tvoryć nie kapitał, nia niechta „niavidomy“, a **sami-ž** zainteresavanyja spravaj **ludzi**.

Я. Косаўскі: (2)

Для бліжніх.

Драма ў 4-ох дзеях

(*З украінскай на беларускую мову тлумачыла Г. Ш.*).

ЗЬЯВА 4.

Аляксей: (*уваходзіць*): Чым вы яго так пачаставалі, што ўцякаў як апараны.

Радзюк: Ды вось тут жыдзюга па доўг прыходзіў да войчыма, а маці крыху пагразіла.

Аляксей: Амаль не зваліў мяне з ног у парозе.

Марыся: Няхай знае, як мяне чапаць у хаце. І навошта гэтая карчма ў вёсцы?! Чаму ня зьявіцца якая збавенная душа, каб людзей навяла на дабро?!

Аляксей: Пачакайце, мама! Не ўдалося раз перагаласаваць, можа ўдасца на другі год. Я ня гэтулькі віную жыда, як людзей. Жыд хоча жыць. Як людзі даюць зарабляць, то чаму не зарабіць. Толькі зарабляць трэба чэсна, а ня дзерці ліхву з цёмных людзей. Гандаль ня ёсьць справай нясумленнай. Гандляваць можа кожны, а тым больш жыды, каторыя маюць да гэтага ўпадабаньне, але гандляваць а шахраваць — гэта вялікая розьніца. А ўжо гэтыя корчмы, гэта наша найбольшая балячка!

Радзюк: Праўду кажаш, Аляксей! Калі-б людзі мелі розум, ня трэба было-б і галасаваць. Ды што парадзіш? Куды Галаваты туды амаль ня цэлая вёска.

Марыся: І зашто п'юць? Такія цяжкія часы. Гдзесь па другіх сёлах бяз гэтага абходзяцца.

Радзюк: Адны п'юць, бо замнога маюць, а другія... А куды дзяюцца пакражы?

Марыся (*да Аляксея*): Вось ізноў старайся грашэй! Падатак казаў нясьці.

Аляксей: А, Божа! Калі-ж ужо абагнацца ад гэтых падаткаў.

Марыся: А тут яшчэ й бацька ані думае апамятацца.

Радзюк: Ужо мне час ісьці. Я з просьбай да цябе, Аляксей, прышоў. Можа-б ты заўтра памог мне каля машыны.

Аляксей: Добра! Мы абодва з Сьцяпакам можам прыйсьці, як у час прыедуць з места.

Радзюк: Эй, не! Хлапца заўтра не бяры. Хай адпачыне. Сяньня цэлы дзень намерзьнецца. Гэта-ж яшчэ дзіцё.

Марыся: Бедачына, ды яшчэ паехаў лёгка апранутым.

Znača **sila kooperatyŭnych abjadnańniaŭ** nie ŭ kapitale, jaki jany zhurtoŭvujuć, a **ŭ ludziach**, jakich abjednyvajuć.

Hetym kooperatyŭnyja abjadnańni adroźnivajucca ad abjadnańniaŭ kapitalistyčnych, u katorych pieršuju skrypku jhraje kapitał, a čałavieku pryznačana tolki rola druharadnaja.

Z hetaha piaršynstva kooperatyŭnych abjadnańniaŭ pierad kapitalistyčnymi vypływajuć adnak i asablivyja vymahańni-zabaviazki dla samych-ža ludziej abjadnanych u kooperatyvach. Kooperatyvy abjednyvajuć nia miortvy kapitał, ale žyvych ludziej. Dziela taho i moralnaja vartaść hetych ludziej dla kooperatyvy nia moža być abyjakaściu. Naadvarot, pry tvareńni ŭsiakich kooperatyvaŭ treba pradusim hladzieć na **moralnuju vartaść čałavieka**, a nie na jahonuju zamožnaść.

Dziela taho adnak, što moralnyja vartaści čałavieka vyrablajucca ŭzhadavańniem, **uzhadavańnie kooperatyŭnaje** maje niazvyčajna vialikaje značeńnie dła budučyni kooperacyi i musić papieradžać usiakuju inšuju ŭ hetym kirunku pracu. Z hetaha vypływaje karyść i značeńnie dla kooperacyi svaje rodnaje literatury — knižki i hazety.

Pašyrajmo-ž svaju rodnuju kooperatyŭnuju literaturu, a jana pryhatuje nam **najbolšuju siłu kooperacyi — śviadomych ludziej**.

S. V.

Treba zamknuć haspadarčy kruh.

Kali tak vielmi dajecca ŭ znaki haspadarčy kryzys našaj biełaruskaj vioscy, treba zadać sabie pytańnie, ci vioska heta z svajho boku zrabiła ŭsio, što mahła, kab hety kryzys piaramahčy. Razvažajmo paparadku.

Pieršym pradvieśnikam nastupu haspadarčaha kryzysu na ziemlarobskuju viosku było ahulnaje patanieńnie ŭsialakaha zbożža. Kali heta stałasia, jasnym było što nie apłacicca siejać zbożža, a prynamsia nie apłacicca heta zbożža ŭ syrym vidzie pradavać: treba jaho pieramołyvać, a jašče badaj lepš — pierakormlivać na małoko, jajki, miasa, sała i inš. pradukty žyviołahadoŭli. I hetak rabiłasia.

Pryjšoŭ adnak čas (apošniaja zimka i viasna), kali vyhadniej nia raz było pradać siena, sałomu, jak karmić imi svaju-ž žyviołu.

Tut užo sielanin staŭsia sapraŭdy biazradnym: palavaja haspadarka — nie apłačvajecca, žyviołahadaŭlanaja — nie apłačvajecca. Što-ž astajecca? — Astajecca jšče zaviaršeńnie ŭsiaho haspadarčaha kruhabiehu, astajecca zbyt, prodaž usiaho taho, što haspadar u svajoj haspadarcy vyrabić i čym jon pakryvaje ŭsie svaje raschody i płacić padatki. Ale jak-ža niezavidna, kali nie kazać što prosta trahična pradstalajecca dla ziemlaroba hety apošni praces jahonaj vytvorčaści.

Bo i jak-ža:tut, pry prodažy, rašajecca ŭsia

Радзюк: Бывайце здаровы, ды вочыма вазьмеце крыху ў рукі. (*Выходзіць*).

Марыся (*ідзе за ім*): Ідзеце здаровы (*выходзіць*).

Аляксей (*сам адзін, сядае каля стала і хвілю думае*): Тры гады ўжо мінае, як быў я на хутары, як з Насьцяю гаварыў шчыра. І дагэтуль ніяк не магу яе выкінуць з сэрца. Здаецца забуду на хвілю свае вясёлыя дзіцячыя гады, забуду хутар, Насьцю, ды толькі на хвіліну. Ці праўда гэта, што Трахім мне казаў? Шкадуюць мяне. Насьця сумуе. Бачу, што яна зьмянілася... Ці можа з часам сталася пышнай з свайго багацтва і ўроды. Хацелася-б мне з ёй шчыра пагаварыць, ды не адважуся ад таго часу, як дзед Ахрэм пасварыўся на матку і так дрэнна назваў. Усё было-б добра, каб ня выходзіла мама замуж. Дык што-ж. Прыйдзе час, што трэба будзе забыцца... Ня туды мая дарога... Там знойдзе сабе шчасьце нейкі багацейшы сын, а ня мне бедаку працягіваць туды рукі, дзе для мяне за высака. Палюбіў я яе і дагэтуль люблю, ды трэба змагацца розуму з сэрцам. Хаваюся з сваею любоў'ю перад усімі, і яна сама ня знае, з якім я сумам гляджу туды, гдзе хутар стаіць над ракою. Трахім гаворыў, а я чую сэрцам, што мая яна ніколі ня будзе. Да багацтва трэба сілы, здароў'я, а я ці ўнясу з сабою на хутар шчасьце?!! Не, ніколі! Трымайся, казача! У цябе маці, што каіцца за тваю правіну, браты яшчэ малыя і народная праца... якая яна вялікая, сьвятая. А там пра ўсё трэба забыцца і толькі мроіць аб сваім шчасьці.

ЗЬЯВА 5.

(*Уваходзіць Янка з торбачкай з кніжкамі, пасьля — Рыгор*).

Аляксей: Ты ўжо са школы, Янка? А зьмерз?

Янка: Крыху. Ня шмат.

Аляксей: А шмат сяньня навучыўся ў школе?

Янка: Ды крыху навучыўся.

Аляксей: Ну, распраніся ды пагрэйся. Мама зараз табе дасьць есьці. Незадоўга Сьцяпанка з татам прыедуць, і булку такую вялікую прывязуць.

Янка: А-яй, прывязуць?!!

Аляксей: Пабачыш.

Янка: Як ты паедзеш, то прывязеш, а Сьцяпанка грашэй ня мае. — А мне Мікола такія прыгожыя рабіць саначкі. (*Зьбіраецца йсьці*).

Аляксей: Чакай, куды бяжыш? Пагрэйся трохі.

Янка: Ня маю часу. Я толькі пагляджу на санкі (*выбягае*).

apłačalnaść ci nieapłačalnaść całahodnaha trudu ziemlaroba i na hety apošni praces svaje vytvorčaści sielanin naš nia maje najmienšaha ŭpłyvu. Tut imiem ziemlaroba haspadarać bolšyja i mienšyja pierakupščyki, jany aznačajuć canu dla haradzkoha spažyvača, jany sami sabie nadzialajuć baryšy i jany-ž addajuć abjedki dla haspadara-ziemlaroba, zamiest davać jamu naležnuju canu za całahodni trud. — Ni ŭ vadnej fabrycy navat nie dapuścili-b da isnavańnia takoha niełađu, pry katorym kiraŭnictva addziełu vytvorčaści nia mieła-b upłyvu na addzieł pradažy, zbytu: i vyrab i zbyt heta adna sucelnaść, imi musić kiravać adna supolnaja vola. U fabrycy hetak i viadziecca i dziela taho fabryčnaja vytvorčaść apłačvajecca. U ziemlarobstvie zvyčajna vyrab idzie asobna ad zbytu i tamu tut ab apłatnaści vyrabu havaryć bolš jak ciažka.

Usiaho hetaha lichoha tancu kala siabie nia bačyć, nia čuć sielanin naš nia moža. Ale hetaha jšče mała. Zbyt (prodaž) usiakich praduktaŭ vymahaje troch pieradusim rečaŭ: dastatku (zapasu) samych praduktaŭ, umieńnia handlovaj techniki i pahatovaha kapitału (hrašej). Na ŭsio heta sam kožny sielanin paasobna nia moža vystarčyć, kab i niaviedama jakija mieŭ navuki i navat — kapitały. Na heta patrebna arhanizacyjnaja łučnaść tych haspadaroŭ-ziemlarobaŭ, što vyrablajuć dla zbytu, dla rynku.

Hetak tolki sielanin moža zamknuć haspadarčy kruh svaje vytvorčaści i na rynku być sapraŭdnym haspadarom nad tym, što ŭ svajoj haspadarcy vyrabiŭ. Hetak vycieśnicca z pamiž sielanina-pradaŭca i rabotnika-kupca hrubapłatny pierakupščyk. Vyjdzie heta na zdaroŭje jak adnamu, tak i druhomu: pieršy daražej pradaść, a druhi—taniej kupić.

Usio heta nia niejkaja zamorskaja bajka, a samaja mahčymaja praŭda.

Biełaruskija sialanie-ziemlaroby hetaha apošniaha kroku jšče nie zrabili, nie zamknuli svajho haspadarčaha kruhu, praz katory ŭściaž uciakaje ŭvieś trud, uvieś hadavy zarabotak ziemlaroba. U svaim sobskim intaresie našy sialanie musiać čym chutčej pakłapacicca ab tym, kab hety kruh zamknuć, arhanizujučy svaimi-ž siłami prodaž nadbytku svaich tavaraŭ. Zrabić heta najlepš možna pry pomačy arhanizavańnia svajej sobskaj kooperatyvy dla zbytu sielska-haspadarčych praduktaŭ, jak raślinnych, tak i žyviołahadaŭlanych.

A. K.

У вёсцы можна таксама добра служыць бацькаўшчыне і чалавецтву, як і ўва ўсякай сталіцы съвету.

ДЖОРДЖ РЭССЭЛЬ.

Рыгор (*уваходзіць*): Здароў, Аляксей!

Аляксей: Здароў! Ты гдзе бываў гэтымі днямі, нідзе цябе ня было відаць?

Рыгор; Трохі быў нездаровы. Прастудзіўся, ці што. Ты гэтакі, што й не адведаеш мяне.

Аляксей: я ня знаў, а так мне хацелася з табою пабачыцца.

Рыгор: Што там, навіна якая?

Аляксей: Сядай, раскажу! (*Рыгор сядае*). Знаеш, я бачыў Валашчука.

Рыгор: Ты быў у месьце?

Аляксей: Не, ён сюды, да вучыцеля прыяджаў. Па дарозе сустрэў яго. Пытаўся, чаму не закладаем коопэратывы. Я яму казаў, што няма каму. Самі добра ня знаем, як яе залажыць. Вось ён мне трохі расказаў, а пра рэшту — кажа—з статуту даведаешся. І даў мне статут.

Рыгор: Ну, і як ты думаеш? Будзе што з гэтага.

Аляксей: Папрабуем. Чым вальней, тым трывалей. Трэба разьведаць паміж людзьмі, ці будуць прыхільныя. А тымчасам, казаў Валашчук, што коопэратыўны курс адбудзецца ў месьце.

Рыгор: А ты паехаў-бы?

Аляксей: Чаму-ж. Курс доўга трываць ня будзе. Дык вось нам наперад трэба людзей згуртаваць. Шмат іх адразу ня будзе. А пасьля — пастарацца аб хаце пад краму і раздабыць грошы. Але гэта ўжо пасьля. А на разе як найбалей сябраў. Як думаеш, штат іх у нас знойдзецца?

Рыгор: Ці ты ня знаеш, як у нас цяжка да чагось добрага дайсьці?

Аляксей: Гэта толькі зразу так. Я знаю, што супроць бяды многа людзей стане, а каму яна тут у вёсцы не дапякла? Даўясны маем час разгледзіцца і падладзіць грунт. Вельмі дрэнна, што нас толькі двух такіх, на якіх спадзе ўвесь цяжар, бо маем ахвоту служыць для агульнага дабра. А колькі-ж у нас ёсьць моладзі, ды ўсе якіясь няцікавыя. Некаторыя маглі-б многа памагчы і зрабіць, але неяк ухіляюцца.

Рыгор: Адны нечага баяцца, а другія раўнадушныя, а іншыя высьмейваюць нас і стаяць воддаль. Вось як войтаў Зьмітрок. Вырас, як пустазельле на полі: ні розуму, ні сэрца.

Аляксей: Калі-б ён адзін, а то яшчэ цэлая шайка з ім.

Рыгор: Напіцца, пагуляць, пабіцца, ды дзяўчат абымаць — вось і ўся яго праца. Пабачыш, як ён скора прагуляе бацькаўскае дабро. На цябе то ён чортам глядзіць. Хваліцца, што бяз кніжак і газэт ён разумнейшы ад цябе.

Сельская гаспадарка.

Абарона садоў.

Сад наагул, а малады асабліва патрабуе людзкой апекі, а прынамся ўвагі перад наступаючай зімой. Небясьпека для садовых дрэваў можа мецць тры галоўныя прычыны: зайцава абгрызаньне, дзеяньне марозу і сонца. Апрача таго ўважны гаспадар заўсёды выкарыстае зіму, каб вынішчыць у садзе і спаліць усякае старое лісьцё і адстаўшую старую кару, у каторых, заснаванае ў павучэньне, зімуе ўсякая садовая чэрваточына.

Зайцы заглядаюць у сад раз—з голаду, а нават і з простае ахвоты пасмакаваць яблынную кару, якая надта-ж зайцу да ўспадобы, як прысмак. Каб перашкодзіць зайцу грызьці кару, найлепш бывае дрэўца абкруціць саломай, ялаўцовымі ці яловымі лапкамі, трысьняком ці нечым падобным. Радзяць яшчэ, праўда, мазаць яблынную кару ўсякімі масьцямі, ды скутак гэтага няраз бывае гэтакі, што заяц грызе кару яшчэ больш заядла. Да таго-ж усякія масьці прыходзіцца найчасьцей купляць...

Шкодны дрэву і мароз і зімавое сонца, асабліва-ж, калі яны з сабой чаргуюцца: што сонца днём адагрэе, тое мароз ноччу „выпяча.» Каб забясьпечыцца ад гэтага, трэба кару дрэва нечым такім пакрыць, што-б зачыняла доступ да дрэва як марозу, так і сонцу. З гэтаю мэтаю трэба дрэўцы «бяліць“; але ня самай толькі вапнай, бо яна хутка сохне і адлупліваецца, а мешанінай вапны з глінай і каравячым гноем. Гэтай мешанінай радзяць бяліць дрэва ўжо спачакту зімы а не усярэдзіне, калі ў кары ад марозу і сонца ўжо бываюць патвораны розныя раны.

Аб усім гэтым трэба заўгадзя падумаць, бо ў памяці йшчэ зіма 1928-29 г , а знахары дагадваюцца, што і сёлетняя зіма лёгкай таксама ня будзе.

В Р.

Перад зімаваньнем.

(*З жывёлагадаўлянай практыкі*).

Кепскі той гаспадар, што без разбору пускае ў зіму ўсё, што да зімы дахаваў. Раз што ня ўсё да зімаваньня прыдатнае, а далей — пры сяньняшніх ненармальных варунках на рынку адна і тая-ж штука жывіны часта даражэй каштуе ўвосені, як вясной. А гдзе-ж корм, што гэта жывёла за зіму зьела, гдзе кошты дагляду?... А найгоршае, што пры ўсім гэтым можа прытрапіцца, гэта мусовая галадоўка племнай жывіны, як цялят, жарабят, парасят і г. д. Бо

Аляксей: Ды Бог з ім. Дурному й Бог выбачае. Ды мы на такіх, як Галаваты, рахаваць ня можам. Мы мусім раздзяліць вёску на дзьве часткі і пагутарыць з кожным гаспадаром.

Рыгор: А можа гэта й нядобра, Аляксей, заўгадзя выступаць перад людзьмі з коопэратывай. Даведаецца Янкель і яго прыбочнікі. А ён іх мае. Адны самахвоць у яго, другія паняволі. Вось Тарашчук, чалавек добры, здаецца, і нязусім цёмны, а вінен Янкелю грошы. Ці пойдзе ён за намі? А так'х ёсьць многа ў сяле. Каб нам не загарадзілі дарогі.

Аляксей: Тым лепш для нас. Прыгледзімся добра хто з намі, а хто процiў. З часам, то ўсё інакш будзе. Пабачыш! Няхай і Тарашчук. Калі даведаецца, да чаго імкнецца коопэратыва, першы будзе з намі. І ведай, што тыя ўсе, каго жыдоўская ліхва навучыла і вучыць, будуць першымі сябрамі ў коопэратыве. Наш селянін датуль не навучыцца, пакуль ня дасца бяда ўзнакі. А тыя, пра каторых ты кажаш, што яны «самахвоць» з Янкелем, ня вельмі для нас страшны. Страшней і сумней толькі тое, што яны цёмныя і сьляпыя, ня бачаць сваей будучыні і сваіх дзяцей... А ўрэшце, хоць-бы ня ведаю што— паборымся!

Рыгор: Няхай будзе патвойму. Дык зараз бяромся да справы, яшчэ сяньня!! Бо ў мяне аж кіпіць. Ты знаеш, як я люблю барацьбу?!

Аляксей: Я бяруся абыйсьці гэны бок за ракою, а ты тут. Так?... Там, здаецца, ёсьць больш несьвядомых і тых, што «самахвоць»?

Рыгор: Я згаджаюся абы гдзе.

Аляксей: А кожнага, з кім перагаворыш, запішы ў хаце, ці ён з намі, ці процiў нас. Перагаварывай усюды пры нагодзе ды асьцярожна, каб ня выглядала, што табе залежа на коопэратыве, бо знаеш, што людзі скажаць...

ЗЬЯВА 6.

(*Уваходзіць Марыся*).

Аляксей: Вось і мама. Мама, я выйду трохі ў вёску.

Марыся: Ты лепш, сынок, ня йшоўбы. Прыедуць з места, зьмерзнуць, трэба будзе даць коням есьці, напаіць.

Аляксей: Я не пайду далёка. Пабачу, як будуць ехаць. А есьці коням я прыгатаваў.

Рыгор: Бывайце здаровы, цётка!

Марыся: З Богам!

(*Выходзяць Рыгор і Аляксей*).

Марыся (*сама, скідае кажух, сядае прасьці*): І сьцюдзена на дварэ. Жорсткая сёлета зіма. Яшчэ горшы мароз бярэ нанач. Каб хоць доўга ня бавіліся ў месьце. Беднае

трэба ведаць, што калі дарослая жывіна з бядой папалам патрапіць яшчэ летам палатаць свае весьняныя страты, дык маладняк гэтага ніколі ня зробіць; для маладняка весьнянай галадоўкай затрыманы рост ніколі ўжо ня выраўнуецца, ён згублен на заўсёды. З гэтага вывад, што калі хто вясной і мусіць галадаць, то толькі не маладняк і ня кормныя штукі.

Найпрасьцейшая, пэўне-ж, была-б аднак справа, калі-б ўсёй зазімаванай жывіне хапіла корму. Але калі гэтага не прадбачыцца, дык трэба адразу ўвосені зрабіць падлічэньні, што мусіць з рахунку выпасьці, а што можа астацца. Мяркаваньні пры гэтым могуць быць хоць-бы наступныя:

Перадусім трэба пазбыцца кароў старых, з малым удоем і нізкім працантам тлустасьці ў малацэ. Сьвіней — матак пазбыцца трэба такіх, што мала плодныя, старыя і даюць слабае патомства. Тое самае з іншай жывінай. Маладняк, калі пускаецца наагул, дык мусіць быць па добрых бацьках і здаровы. Парасят маладых у зіму амаль ніколі не аплачваецца пускаць.

Была ужо анагдай тут мова аб забесьпячэньні хлявоў на зімку. Тут варта йшчэ дадаць, што хлеў ня сьмее быць ані сьцюдзёны, ані душны. Сярэдняя цяплыня для хлява — дзе гэта магчыма праверыць — не павінна перавышаць 8—10°C.

С. Яновіч.

Да нас пішуць.

КОЛЬКІ МЫ ТРАЦІМ.

Вял. Ліпа, Нясьвіскага пав. Цана на масла вырабляна ў коопэратыўных малачарнях выносіць сягодня (1.XI.32) 3 зл. і 50 гр. У Нясьвіжы, Гародзеі ці Снові цана на масла дамовага вырабу выносіць найболей 2 зл. 50 гр. Розьніца — адзін зл., а то і болей. На адным кілёграме дык здаецца нічога. Ды і то у цяперашнія крызысовыя часы і злот зрабіўся вялікім панам, калі трэба добра патыліцу пачухаць і падумаць, скуль яго ўзяць.

Скажуць мне цяпер праціўнікі коопэрацыі: „Так, — малачарні то бяруць цану за масла добрую, але выплачваюць дастаўцам зусім мала."

Праўда, ніякая малачарня ня можа выплаціць усяго таго што атрымала сама за тавар; але кепская будзе тая малачарня, у каторай кошт вырабу аднаго кілё масла каштуе даражэй за 50 гр. У добра пастаўленай малачарні кошт вырабу не павінен перавышаць 10% ад абароту, ці пры цане масла 3 зл. 50 гр.—35 гр. за кілё. Але лічам, што нашы малачарні ня зусім добра пастаўлены і нам каштуе зрабіць кілё масла 50 гр. Значыць дастаўца, сябра малачарні, атрымоўвае за сваё масла даражэй таго, хто зрабіў масла дома і сам павёз да Нясьвіжа ці Снові, 50 грашоў.

Дзеля таго што коопэратыўных малачарняў у нас, у Заходняй Беларусі вельмі

дзіця, намерзьнецца. І ўсё праз гэтага п'яніцу... Ох, які ён мне стаў ненавісны... Можа я гэтаю ненавісьцю і грашу. Гэта-ж мой муж. Дык што-ж, калі я ня ўсілах пакарыцца лёсу. Дзяцей шкада. І чым далей, тым большая расьце да яго ненавісьць... Здаецца, каб ня піў, дык можа і да работы якой узяўся-б, а то, як цьвярозы, дык толькі думае, як-бы зайсьці да карчмы. (*Уваходзіць Янка*). Ты толькі са школы Яначка?

Янка: Не, я ўжо даўно прышоў. Да Мікалая хадзіў. Ён мне санкі робіць.

Марыся: Ну, дык сядай і вучыся, што маеш задана. Ня выходзь нікуды, на дварэ сьцюдзена.

Янка (*разглядаецца, бярэ кніжку і чытае. Па хвілі*): Мама, сяньня вучыцель казаў, што была вайна.

Марыся: Была, сынок.

Янка: І людзей на ёй забівалі? Праўда, што нашага тату забілі? Я казаў вучыцелю, што майго таты так-жа няма з вайны.

Марыся (*ўздыхае*): Так, дзіцятка, так!

Янка: А гэты тата, дык ня мой, праўда?

Марыся: Не, сынок, гэта твой тата, але другі.

Янка: А каторы лепшы?..

Марыся: Абодва добрыя. І гэтага трэба любіць і за гэнага маліцца.

Янка: А чаму-ж гэты тата такі злосны, як нап'ецца? — А Міколы тата ня п'ець і такі добры, заўсяды мяне ласкае.

Марыся (*На дварэ чуваць званок*) Вось, ужо й прыехалі! Дзякаваць Богу, што да ночы не затрымаліся.

Сьцяпанка (*уваходзіць*): Аляксея няма?... Трэба выпрагчы каней. Я так зьмерз.

Марыся: Ты будзь у хаце, я сама выпрагу. А гдзе бацька?... (*Бярэ кажух*).

Сьцяпанка: А вось, мы толькі зьвярнулі на падворак, а ён зьлез з саней і пайшоў гдзесь у вёску.

Марыся: Я знаю гэта «гдзесь у вёску" Пайшоў п'яніцкі доўг аддаваць (*хутка выходзе. Сьцяпанка трэць рукі. За хвілю Марыся цягне падпіўшага Максіма*).

Марыся: А бойся Бога, чалавеча! Што ты ўжо з намі хочаш зрабіць? Нават да хаты ня ўступіш, а йзноў туды йдзеш?

Максім: Ды нясу грошы... Я зараз аддаю. — Хіба-ж я не гаспадар?

Марыся: О, гаспадар! Мы толькі праз такога гаспадара на жабрацкоў пярэйдзім. Чаму ты панявяраеш сябе і радню. Ды ты-ж калісь трохі шанаваўся, што табе сталася?

Максім (*апёршыся аб стол*): Ціха, баба, маўчы! Я грошы прывёз і аддам. Я на цябе працую, я варты... Я сваю сілу тут траціў, выматаў жылы (*праз сьлёзы*). А што я між вамі? Сірата! Няма каму заступіцца за мяне.

мала, так што іх можна і на пальцах пералічыць, падлічым мы лепяй, колькі-ж наш селянін хлебароб траціць займаючыся дамоваю абробкаю малочных прадуктаў.

Сялянская карова, ня зусім блага дагледжаная, павінна да'цца 300 дзён (10 месяцаў) і даць у сярэднім кожды дзень 8 літраў малака.

Гэта вынясе разам за год $8 \times 300 = 2400$ літ. Малачарня з гэтага малака, пры сярэднім гадавым процэнце тучнасьці (тлустасьці) малака 3,7% павінна зрабіць 105 кілё масла. На адным кілёграме, пры хатнім вырабе масла, мы трацім 50 гр., то на 105 у 105 раз болей, ці выпадзе 52 зл. 50 гр. Гэтулькі траціць сягодня наш селянін у год ад аднэй каровы не належачы да коопэратыўнае малачарні.

Скажэце беларусу сягоньня: „Дзядзька! Вы страцілі за цэлы год 52 зл. дзеля таго, што не аддавалі малака у малачарню коопэратыўную“ — ніколі не паверыць. Аднак гэта ёсьць настаяшчая праўда і хто ня верыць, можа праверыць факты на месцы ў нас.

Ня трудна нам цяпер падлічыць, колькі траціць што год адна вёска несарганізаваная ў малачарскі коопэратыў (або ня маючая у сябе коопэратыўнае малачарні).

Возьмем тыповую беларускую вёску, каторая мае 100 гаспадароў. Знойдзем там якіх 200 штук кароў. На адной карове страцілася 52 зл. 50 гр., то на 200 — у 200 раз болей, выпадзе — 10.500 зл.

Дайце сягодня у згалелую беларускую вёску 10.500 залатовак, дык будзе чым адчапіцца ад назойлівага сэквэстратара, каторы цяпер узяўся без літасьці церабіць нашых сялян ды яшчэ на што-небудзь патрэбнае астанецца, напрыклад на махорку, з каторую мы падчас такога цяжкага нават крызысу ніяк разстацца ня можам, а купіць няма за што.

Вось дзеля чаго сяляне вёсак Аношкі, Вял. Ліпа, Еськавічы ці Высокая Ліпа гэтак моцна трымаюцца каля сваіх коопэратыўных малачарняў, што і кіем іх ніхто не разгоніць.

На гэты раз пісаць хваціць. Другім разам пазнаёмім бліжэй чытачоў „Самапомачы“ з малачарнямі коопэратыўнымі ў Аношках і Вял. Ліпе.

М. С.

KASY STEFČYKA Ŭ NAWAHRADČYNIE.

Kasy Stefčyka zakładalisia ŭ nas pa bolšaj čaśći ludźmi čužymi, jakija bolš dumali i rabili na svaju karyść, jak dla dabra samych kasaŭ. Dabraŭšysia da kirujučych stanoviščaŭ, jany panabirali hrašej panad vydajnaść svaich haspadarak; ciapier-ža nia mohuć spłacić svaich pazyčak i heta hrazić šmat kasam likvidacyjaj. Kasy, jakija zakładalisia ŭžo ŭ 1928 hodzie, nienakinutyja z hary pavietavaj administracyjaj, a założanyja śviedama biełaruskimi sialanami, pamysna raźvivajucca. Naprykład kasa ŭ Starajelni, Kašaleŭskaj hm. staić najlepš za ŭsie 18 kas u Navahradzkim paviecie. Najhorš staić kasa u Navajelni, jakuju ŭ 1925 h. załažyli asadniki i dziaržali ŭ svaich rukach až da 1929 h. Panabirali jany ŭ joj pa 4, 5 i 6 tysiač zł. pazyčkaŭ, a ciapier nia mohuć spła-

---

Круглая сірата (*плача*).

Марыся: Ты Бога ў сэрцы ня маеш. Паглядзі, вось трэба плаціць падатак, а ты так марнуеш.

Максім: Я не парабак. Я на цябе працую.

Марыся: Дык чаго-ж ты хочаш? Нават родныя дзеці цябе-б так не шанавалі, як яны шануюць.

Максім: Прадам сваю палавіну і пайду ў сьвет. І буду ведаць, што на вас напрацаваўся, што для вас страціў сваю сілу.

Марыся: Ды нават зараз ідзі. Каб так усюды быў Янкель, дык можа-б ты там трымаўся.

Максім: Ты мне Янкелям не дапякай! Разумееш?! Бо я злы! О, ты ня думай сабе, што я абы хто!... Спытай людзей!

Марыся: Ды знаем мы цябе, знаем. Прышоў у ваднэй сарочцы, і то ў парванай, цяпер ты спанеў на сіроцкім хлебе.

Максім: Маўчаць, кажу!... Давай есьці!... Ты са сваім панічом вельмі разумная. Яму каб толькі кнігі і газэты, а ты, айчым, працуй.

Сьцяпанка (*нясьмела*): Мама... дайце есьці!...

Марыся (*налівае дзьве міскі, асобна Максіму, а асобна дзецям*): На вось буракоў, ад абеду асталіся: Зараз буду варыць вячэру. Ня знала, што так скора прыедзеце з места.

Максім: Мне буракі?! Я з дарогі, намерзся, і ты мне халодны боршч даеш? (*адсувае міску, якая валіцца на зямлю і сам устае*). Я за вас вазьмуся, вы будзеце мяне забаўляць у рэшаце, вось што! Мамуся і сыночак! Акадэмік! Го, го!... (*раскідае са стала кніжкі. Дзьверы ўцякаюць да парогу*).

Аляксей (*увайшоў. Да Марысі, якая стаіць каля парогу*): Нават не заўважыў як ехалі... (*пабачыў Максіма*). А гэта што?

Марыся: Што? — дурэе айчым.

Максім: Хто дурэе?— (*кідаецца з кулакамі да Марысі*).

Аляксей (*заступае дарогу*): Стой, тата! На сяньня хопіць! Чаго вы хочаце?...

Максім: Ты, ты будзеш... (*кідаецца да Аляксея*)

Аляксей (*хапае яго за руку, ён тузаецца*): Кладзецеся спаць, калі напіліся, а не, то паклічу суседзяў і вас зьвяжам. Досьць ужо гэтага! Больш гэтага ня будзе! (*да Сьцяпанкі*): Ідзі па дзядзьку Радзюка, няхай прыдзе! (*Сьцяпанка выходзіць Максім паспакайнеў*).

Аляксей: Або будзьце чалавекам і татам, а не, то лахі пад пахі і гайда за вароты!... Тут хата маей мамы і мая; а вы, або сядзеце ціха, а не то вас выганім на усе чатыры!,.

Максім: Так, так, за маю працу!

Аляксей: Ад сяньня ваша нага у карчме больш ня будзе! А не, то вас адтуль вынясуць! Чуеце?!

Марыся (*галосе*): Дзеткі, мае дзеткі! Нашто я вас крыўдзіла?

(*Заслона*).

ció nia tolki daŭhoй, ale pierastali płacić užo i pracenty. I cikava, što nichto ničoha z hetaha nia robić, tahdy jak za jakich sto zł. biełaruskamu sielaninu pradaduć haspadarku, jak heta było ŭ vioscy Baryšyn.

Da čaho daviali asadniki Navajelnienskuju Kasu Stefčyka, pakazvajuć nastupnyja cyfry. Kasa maje daŭhoй 97.317 zł.. U miesiacy lipni było zalehłych pazyčkaŭ pa nad dva miesiacy — 45.317 zł, a ŭ pačatku kastryčnika hetyja zalehłaści ŭzraśli da 72.525 zł, tak što kasie hrazić likvidacyja.—U cełym Navahradzkim paviecie u kasach Stefčyka vydana pazyčak na sumu 1,002,848 zł., z čaho zalahajuć u z płačeńni 266,824 zł., što vynosić 26,6 % ahulnaj sumy. Zalehłaści z kožnym miesiacam uzrastajuć.

Hetyja sumnyja cyfry pakazvajuć, jak zhaleła biełaruskaja vioska i nia moža vyviazyvacca z svaich daŭhoй.

Jan Šejbak.

Varakomščyna.
25.X.32.

AD REDAKCYI: padajučy hetyja fakty i ličby musim padkreślić tuju praŭdu, što z hrašmi treba ŭmieć abchadzicca dy što pazyčki naahuł źjaŭlajucca nožam vostrym na dva baki: nie parežycca im tolki toj, chto maje dosyć svajho sobskaha kapitału. Samymi tolki pazyčanymi hrašmi razžycca nia možna.

АРГАНІЗУЙМАСЯ Ў СВАЕ КООПЭРАТЫВЫ.

Лужкі, Дзісенскага пав. Што цяжка сягоньня жыць селяніну, дык аб гэтым і гаварыць нечага. Найлепш жывець сяньня ў нас урадавец, які аднак ніколі не клапаціцца аб закінутых і прыціснутых гаспадарох, а глядзіць толькі каб яму было добра, не разумеючы, што ягоны быт залежа ад быту селяніна.

Праўда, былі ў нас спробы, ці лепш—загады тварыць арганізацыі гаспадарчыя. Была ў нас спажывецкая коопэратыва, была нават і малачарня... Але усё гэта нейдзе „канула“, прапалі ўклады, а малачарня нават нарабіла даўгоў... Чаму гэтак сталася? Бо гэтыя арганізацыі насаджваліся зьверху, кіраваліся самымі толькі урадоўцамі і ня было свае ўласнае кантролі. А ўсякая публічная справа кантролі патрабуе.

Так ці гэтак, сяньня ў нас кожны йдзе сваей сьцежкай, уразброд. Аб арганізацыі цяжка гаварыць, бо кожны амаль спрабаваў ужо „арганізацыі“ ў прагарэўшых „коопэратывах“...

І міма ўсяго гэтага, усё-ж аб арганізацыі трэба думаць, бо йнакш папраўы не дачакаемся. Толькі патрэбна арганізацыя свая, беларуская. А тады, што пасеем, то й пажнём.

Мяйсцовы.

АД РЭДАКЦЫІ: Прыведзеная карэспандэнцыя гэта тыповы прыклад да чаго можа давясьці арганізацыя без папярэдняга прыгатаваньня пад яе грунту: трэба перш араць, баранаваць, гнаіць, а посьле толькі сеіць. У кожным разе трэба перш пазнаць, што такое коопэрацыя, як у ёй працаваць і пасьля толькі за яе брацца.— Да гэтай справы йшчэ вернемся.

Гаспадарчая хроніка.

Дзень Ашчаднасьці сярод віленскіх беларусаў. Сёлетні „Дзень Ашчаднасьці“ (31 X) ня мінуў і віленскіх беларусаў.

Стараньнем рэдакцыі „Самапомач“, бяз крыклівай рэклямы, быў наладжаны рэфарат інж. Клімовіча на тэму „Ашчаднасьць як аснова народнага быту“. Пасьля рэфарату, сабраўшага пераважна моладзь — вучнёўскую і студэнскую, — адбылася даволі жывая дыскусія, якая між іншым выявіла:

1. патрэбу ашчаднасьці, як адзінага, побач з працай, жарала народнага багацьця;

2. ашчаджаць трэба ня толькі грош, але таксама час, здароўе і працу;

3. нельга жыць толькі днём сягоньняшнім, а трэба рахаваць і дзень заўтрашні;

4. ашчаднасьць тады толькі прыводзіць да мэты, калі ўсё заашчаджанае не ляжыць гдзесь схаваным і нявыкарыстаным, але гуртуецца разам у сваіх родных касах і банках;

5. грош мае тую дзіўную ўласнасьць, што „ня той што ляжыць, але той што бяжыць, той дае жыць“.

Агульная воля ўсіх сабраных вылілася ў пажаданьне, каб што хутчэй была заснавана свая беларуская агульнадаступная каса для масавай ашчаднасьці і пазычак.

Паштовая скрынка.

Рэд. „Бел. Школы ў Латвіі“ — замену атрымалі і сваю часопісь пасылаем; Бел. Нав. краязнаўчаму Т-ву ў Латвіі — нашымі выдавецтвамі ахвотна будзем замяньвацца; Вучн. коопэратыве пры гімназіі ў Навагрудку — часопісь будзем Вам пасылаць.

Пробныя нумары часопісі на асабістую просьбу высланы: Хруцкаму Міхалу, Хруцкаму Антону, Сяргею Яну, Збраевічу Грыгору, А. Брычкоўскаму, Карыцьцы Макару, Ст. Блажыку і Р. Слевніку; — дальшая высылка да часу атрыманьня грошэй на цадпіску будзе ўстрымана.

Kółko Rolnicze ў Клецку — часопісь і коопэратыўныя друкі высланы; гэтыя апошнія каштуюць 1 зл Прыймаючы на арганізацыйным сходзе статут, зазначце, што ўсе абвесткі будзеце даваць у бел. коопэратыўна-гаспадарчай часопісі „Самапомач“ (Вільня, Полацкая 4—10).

М. С., S. V. і Мяйсцовы — з прысланага карыстаем, дзякуем, просім пісаць больш, пашыраць нашу часопісь і зьбіраць падпіску; Я. В. і Я. Г. — шчыра дзякуем з ўспамогу і добрыя рады; будзем імі карыстацца; Ф А. і К. Матусэвіч — дзякуем, пастараемся скарыстаць у наступным ужо нумары; К. Р., Б. Ш. і М. Іванку — дзякуем, пры магчымасьці скарыстаем, пашырайце сярод сваіх суседзяў „Самапомач“; Бр. Кудр. — коопэрацыя сама цудаў ня творыць: усё залежыць ад таго, якіх людзей яна лучыць. Прачытайце і прадумайце статьцю „У чым сіла коопэрацыі“. „Самапомач“ будзе выходзіць стала. Яв. Болтуцю — часопісь і календар на 1933 г. высланы. М. Г — Вельмі рады будзем з Вашага супрацоўніцтва. Адно толькі просім, не карміць чытача міражамі, але падаваць шэрую і будную патрэбу дня.

Redaktar-Vydaviec inž. A. KLIMOVIČ.

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, Zavalnaja 6—10.

Да беларускіх коопэртываў.

Наша часопісь „Самапомач“ у першую чаргу ёсьць часопісяй коопэратыўнай і як такая можа зьмяшчаць усякія абвесткі, якія ўставова і статутова забавязываюць кожную коопэратыву.

Дзеля гэтага абавязкам кожнай коопэратывы ёсьць даваць усякія абвесткі толькі і выключна ў сваю беларускую коопэратыўную часопісь „Самапомач“.

Памятайце аб гэтым кожны, хто приступае да арганізаваньня коопэратывы новай і ўстаўляйце адпаведную пастанову ў свой статут. Тыя-ж коопэратывы, якія ўжо існуюць, прыймеце адпаведную пастанову і правядзеце яе праз Агульны Сход сябраў Вашае коопэратывы.

Беларускія коопэратывы гуртуйцеся каля беларускай часопісі.

Рэд. „Самапомачы“.

Pierasyłka apłačana ryčałtam.

CANA NUMARU 40 HRAŠOŬ.